

ПРОГРАМА

ЗА КОРПОРАТИВНО УПРАВЛЕНИЕ

на

"ТРАНССТРОЙ - БУРГАС" АД

Концепцията за корпоративно управление

Управление означава ръководство и власт, отговорност и влияние, отчетност и надзор. В този смисъл Доверието, честността и прозрачността играят важна роля за инвеститора.

Освен, че защитава интересите на акционерите, доброто корпоративно управление още осигурява такава корпоративна среда, в която:

компетентните ръководители могат да вземат информирани решения относно краткосрочното и дългосрочно развитие на компанията;

некомпетентните ръководители са ограничени или отстранени; съществуват системи на контрол за предотвратяването на доминирането на един човек или група;

служителите са информирани и участват в бизнеса; доставчиците и клиентите се третират честно и отговорно; популяризират се и се зачитат високи етични стандарти. Ръководни принципи и препоръки за корпоративно управление се издават от стокови борси, корпорации, институционални инвеститори и асоциации на директори и корпоративни ръководители.

Управителен съвет

Задължения

В повечето случаи Управителният съвет е отговорен за ръководенето на компанията, за осъществяване на целите, стратегията и политиката на компанията и за произтичащите от това резултати.

Цели и стратегия

Управителният съвет трябва да докладва в писмен вид на Надзорния съвет относно целите, стратегията и свързаните рискове на компанията, както и за необходимите механизми за контрол на рисковете от финансово естество. Това могат да бъдат цели относно растеж в доходността на акция, възвръщаемостта на използвания капитал, маржа

на нетната печалба, оборота, пазарния дял, както и други цели. Наред с целите докладът трябва да включва и използваната за постигането на тези цели стратегия.

Контрол на риска

Управителният съвет трябва да докладва в писмен вид на Надзорния съвет относно рисковете, свързани с политиката и стратегията на дружеството. За описание на тези рискове може да се споменават развитието на валутния пазар, лихвените проценти, икономическият растеж (в определени страни/региони), политическите рискове, сировини и екологична обстановка.

Вътрешният контрол се разбира като процес, насочен към постигането на разумна сигурност относно осъществяването на целите в следните категории: достоверност на финансовата информация; - ефективност и ефикасност на корпоративните процеси; спазване на съответните закони и правила.

Управителният съвет носи отговорност за изграждане на ефективни системи на вътрешен контрол. Като минимално изискване Управителният съвет трябва да докладва на Надзорния съвет за резултатите от прегледа и оценката на структурата и функционирането на системите за вътрешен контрол, които имат за цел да дадат разумна сигурност за достоверността на финансовата информация. За постигането на консенсус по въпроса трябва да се проведат структурирани консултации, които да включват счетоводители и потребители на информация.

Акционери

Членовете на Управителния съвет трябва да могат да бъдат акционери на компанията. Ценните книжа, притежавани от член на Управителния съвет, трябва да бъдат като дългосрочни инвестиции. Общийят сбор на ценните книжа, притежавани от всички членове на Управителния съвет в края на финансовата година, трябва да бъде включен в годишния отчет и трябва да бъде разделен като:

- дялове / сертификати за дялове;
- конвертируеми облигации;
- опции за продаване;
- опции, издадени от компанията;
- заедно с всички важни условия.

Лична изгода

Членовете на Управителния съвет не трябва по никакъв начин да извлечат лична изгода от дейностите на компанията, освен съгласуваното възнаграждение или капиталовия растеж и дивиденти от техните притежавани дялове.

Дейността на Общото събрание на акционерите и ролята на инвеститорите

Капиталът на една компания се характеризира с две припокриващи се функции - осигуряването на финанси и влияние. При нормални обстоятелства няма причина тези две функции да бъдат разделяни. Общоприетият принцип е, че съществува пропорционалност между приноса в капитала и упражняваното влияние. Максимата "Една акция - един глас" е обичайният начин, който изразява този принцип. По този начин всички инвеститори - малки и големи, са способни да упражняват влияние, пропорционално на участието им в капитала на компанията.

Втори принцип гласи, че осигуряващите рисковия капитал трябва да бъдат в състояние да изискват от ръководството ясен и прозрачен отчет за това каква е възприетата политика на действие.

Общо събрание на акционерите

Независимо от съществуващите различия по отношение на ролята, отговорностите и състава на Общото събрание на акционерите за всяка компания, това събрание представлява форум, на който се отчитат Управителния съвет и Надзорния съвет на компанията и биват държани отговорни за действията им. Дневният ред на събранието трябва да включва фирмена стратегия, финансова и друга политика, както и резултатите от дейността на компанията.

По време на Общото събрание на акционерите се извършва наситена обмяна на идеи между Изпълнителните Директори на компанията и инвеститорите. Поради това трябва да се подсигури съответната информация, за да може да се комуникира ефективно и да се правят критични оценки на стратегията, рисковете, дейностите и финансовите резултати. Това изисква обвързване не само на директорите, но и на самите инвеститори.

На база информацията от събранието трябва да бъдат разгледани вижданията на малките и големите инвеститори, спазвайки тона на добрите отношения. На всички инвеститори - частни и институционални, малки и големи, местни и международни, трябва да бъде предоставена възможност, както и да бъдат окуражени да отстояват своето влияние върху представянето на компанията по подходящ начин.

Взаимно доверие

Основният принцип е, че Управителният съвет и Надзорният съвет трябва да се ползват с доверието на акционерите. Ефективната работа на Управителния съвет и на Надзорния съвет в дългосрочен план не би била възможна без наличието на доверие.

Влияние

Съществуват няколко показателя, по които влиянието и ролята на инвеститорите може да се провери, позволявайки им да упражняват влиянието си:

политиката за стратегия на компанията като потенциален прираст, сектори на дейността, профил на риска, цели за реализирането на печалба; съществени промени в дейността и размера на компанията;

политика за разпределение на дивидентите;
размерът и съставът на акционерния капитал, включващ например класове акции / акции сертификати; акции в обращение; обратно изкупуване на акции; опции за изкупуване на акции; аспекти от продаваемостта и правата за предварително изкупуване;
промяна на учредителните клаузи на компанията;
приемането и / или одобрението на годишния баланс.

Акции с приоритет / златни акции /

Често акциите с приоритет имат особени права, свързани с назначаването и освобождаването на членове на Управителния съвет и Надзорния съвет. Притежателите на акции с приоритет също така трябва сериозно да вземат под внимание интересите и възможностите на инвеститорите.

Дневен ред

Важно е да бъде предоставена възможност на акционерите да упражняват влиянието си при съставянето на дневния ред на Общото събрание. Някои от компаниите в своя Устав дават изключително право на акционерите си да предлагат точки, които да бъдат включени в дневния ред.

Директор за връзки с инвеститорите / Корпоративен секретар /

Необходимо е да бъде изградена ефективна система за компанията и групите от акционери, която да включва назначаването на неутрален служител, който да съставя и публикува условията при провеждане на Общото събрание. Тези условия трябва да гарантират, че лицата, ангажирани в процеса на вземане на решения в Общото събрание на акционерите, ще имат реална възможност да контактуват с другите акционери, за да дискутират определени точки, включени в дневния ред, които впоследствие могат да бъдат обект на гласуване по време на Общото събрание.

Одиторът и системите за вътрешен контрол

Извършването на одит на годишните счетоводни отчети е един от основните моменти за стабилно корпоративно управление. Оповествяването на краткия формат на одиторския доклад подсилва надеждността на годишните отчети за онези, които проявяват интерес по отношение на компанията. Отговорността за изготвянето на счетоводните отчети е на Управителния съвет, но одиторът е този, който трябва да изготви доклада.

Одиторът е независим експерт, който предоставя информация и проверява счетоводните отчети. Международни разработки за корпоративно управление посочват, че одиторите / вътрешни и външни / са ангажирани да консултират и да предупреждават в случай, че по време на проверката установят нередности в структурата и функционирането на системите, контролиращи риска.

Оповестяване и контрол

Оповестяването се регулира нормативно чрез закони за ценните книжа в много държави. Въпреки това за компаниите има много възможности за доброволно оповестяване отвъд указаното по закон.

За да бъде актуална, информацията, предоставяна на акционерите, трябва да бъде уместна, навременна и достатъчна. Сам по себе си пакетът от годишни счетоводни отчети не изпълнява посочените по-горе условия. Информацията трябва да бъде допълнена и с междинни отчети, както и с подходящата информация за осъществявания контрол над развитието и напредъка на компанията и членовете на нейните управителни органи.

По отношение на финансовата информация трябва да се осъществява контрол над следните показатели:

ефективност на системата за вътрешен контрол на компанията;

възприемането на подходяща счетоводна политика; уместност на

възприетия принцип на действащото предприятие; спазване на

счетоводните принципи;

връзка с одиторите относно работата им и възникнали въпроси в процеса на

работка.

Грижа за околната среда

През последните години вниманието на обществеността и медиите все повече се насочва към околната среда и нанесените поражения на природните ресурси в дългосрочен план като се набляга на факта, че икономическият растеж трябва да приеме умерен ход, за да позволи и бъдещо развитие. Настоящото разумно управление цели да ограничи разрушаването на околната среда като поощри позитивната инициатива за минимизиране влиянието от дейността на компаниите върху околната среда.

Всички тези фактори трябва да се имат предвид при създаването на оптimalни структура и принципи за управлението на всяка компания и всяка държава.

Всяко дружество следва да изготвя *Програма за прилагане на международно признатите стандарти за добро корпоративно управление*, като за "Трансстрой-Бургас" АД тя има следния вид:

Цели и задачи на Програмата

1. Утвърждаване на принципите за добро корпоративно управление в дружеството.
2. Поощряване на успешните стопански дейности на предприятието.
3. Увеличаване на изгодата за акционерите
4. Повишаване на доверието на акционерите, инвеститорите и лицата, заинтересовани от управлението и дейността на дружеството.

Структура на управителните органи

1. Преглед на структурата и определяне на най-ефективната за дружеството структура на управителните органи.
2. Проверка на професионалната квалификация на членовете на управителните органи, която да гарантира, че е налице нужния разностраниен опит и познания за вземане на ефикасни решения от страна на управителните органи.
3. Създаване на ред, с който да се гарантира, че заседанията на управителните органи се провеждат редовно и по предварителен график, който дава възможност за участие на всички или на по-голямата част от членовете.
4. Преглед и при необходимост създаване на процедури за подробно протоколиране на заседанията на управителните органи, включително и на вота на всеки член на управителните органи, както и на мотивите за неговия вот по всяка точка от дневния ред.
5. Осигуряване на своевременно разкриване на информация пред акционерите, освен ако управителните органи не са гласували даден въпрос да не става обществено достояние, както и посочване в протокола на мотивите за гласуване на подобно решение. В протокола трябва да се посочват решенията на управителните органи по всяка точка от дневния ред, включително и мотивите по същество за техните действия.

Зашита на правата на акционерите

1. Създаване на политика на дружеството, предназначена предимно за директорите, във връзка със зачитането на законовите и други права на акционерите.
2. Създаване на програма за общуване с акционерите на дружеството, с която да им се разяснят напълно правата и начина на упражняването им, с цел повишаване доверието в дружеството.

Създаване на длъжност "Директор за връзки с инвеститорите"

1. Създаване на длъжност "Директор за връзки с инвеститорите", който е напълно запознат и подкрепя изцяло програмата като спазва изискванията на Закона за публичното предлагане на ценни книжа и работи в интерес на акционерите.
2. Ясно посочване на функциите на директора и редовна оценка на работата и на необходимостта от промени или подобрения на дейността.
3. Да се гарантира, че в доклада на Директора за връзки с инвеститорите на Общото събрание на акционерите се включват както плюсовете, така и минусите за акционерите и се предлагат конкретни мерки за решаване на проблемите.
4. Да се предвидят проучвания и анкети на мнението на акционерите за дружеството.

Разкриване на информация пред инвеститорите и прилагане на международните счетоводни стандарти

1. Създаване на процедури за преглед на отчетите, които дружеството е длъжно да представя по Закона за публичното предлагане на цени книжа, за да се установи дали те са пълни и точни.
2. Осигуряване на своевременно представяне на отчетите.
3. Създаване на комитет по одит към управителните органи, който да следи за прилагането на международните счетоводни стандарти и воденето на прегледни счетоводни книги и регистри, които да позволяват извършването на одит по международните одиторски стандарти.
4. Насърчаване употребата на ясен и разбираем български език при общуването с всички акционери, за да се улесни разбирането на информацията.
5. Създаване на система за текущо разкриване на информация и периодичен преглед, за да се осигури спазването на процедурите.

Оценка на Програмата за корпоративно управление

1. Създаване на процедури за изготвяне на годишна оценка на ефективността на програмата.
2. Вземане на мерки за проучване на мнението на акционерите на дружеството за програмата.
3. Следене на тенденциите в теорията и практиката в областта на корпоративното управление, за да се гарантира, че Дружеството е в течение на въпросите в областта.

